

VORM

UITGAVE VAN DE VAKBOND LEERKRACHTEN ARUBA

JAARGANG 3 NUMMER 6 AUGUSTUS 1972

Van de Redactie

Bij het begin van het nieuwe schooljaar wil de redactie alle collega's een zeer vruchtbaar jaar toewensen en zij spreekt daarbij de hoop uit dat het pas begonnen jaar voor ons allen een rustig en prettig jaar zal worden, waarin de arbeidsrust op Aruba verzekerd moge zijn en het onderwijs moge bloeien tot heil van de aan onze zorgen toevertrouwde kinderen.

Wij maken ook graag van de gelegenheid gebruik de vele nieuwe collega's welkom te heten die dit schooljaar ons korps zijn komen versterken. Wij hopen dat uw tijd op Aruba een fijne tijd zal zijn. Er is hier op ons eiland nog veel te doen en als u moe bent van het zwem-

men in de blauwe Caribische zee, en verbrand van het zonnen op de beach (ons strand, zoals u misschien nog niet weet het mooiste van de hele Caribbean) neemt u dan eens contact op met hoofd- of sektiebestuur, of met de redactie van Vorm. Op allerlei gebied komen wij enthousiaste mensen tekort, en u heeft bewezen enthousiast te zijn door uw komst alleen al. Denkt u niet „dat is niets voor mij", want ook de huidige „vakbondsfunctionarissen" zijn klein begonnen.
De redactie biedt hierbij haar verontschuldigingen aan over het laat verschijnen van dit nummer. Door diverse problemen — o.a. de staking — zijn de plaatsvervangend hoofdredacteur en zijn helper er niet in geslaagd tijdens de vakantie het blad samen te stellen, zodat alles bleef liggen tot ondergetekende terug was van vakantie. Bovendien was de gevraagde kopy (samenstelling en werkzaamheden van sekties, hoofdbestuur, en commissies voor een informatief nummer t.b.v. de nieuwe collega's) niet ingeleverd.

In dit nummer hebben we dus moeten afzien van de geplande voorstelling, maar een andere opzet gekozen. U vindt naast de mededelingen van ons hoofdbestuur, enkele mededelingen van de sektie die ons blad het trouwst terzijde staat het N.O. Verder hebben wij met medewerking van de heer Sertons van de P.D.C. i.o. een artikel voor u gevonden over „Het onderwijsleerpakket". Uit: „ik hoop dat de spelling veranderd(t) wordt (t)" een boekje dat wij onlangs ontvingen van de uitgeverij J. Muusses N.V. te Purmerend, namen wij voor u over het artikel: „Saneer de spelling, verleng uw leven" van prof. dr. P. C. Paardekooper. (Geïnteresseerden kunnen dit boekje vinden in de op te richten VLA-bibliotheek).

Tenslotte zond het Rode Kruis ons een artikel over bloeddonors. Het daarin vervatte verzoek willen wij graag onder uw zeer speciale aandacht brengen.

Hoofdredacteur

Kopy voor het septembernummer vóór 4 september bij de redactie.

Van het Hoofdbestuur

• Uw hoofdbestuur, dat evenals u van een welverdiende vakantie had willen genieten, heeft dat maar gedeeltelijk kunnen doen. Drie leden van het dagelijks bestuur en de heer Kuyper waren paraat in de ANAAB-Fesinastrijd, waarover u via een apart stencil al uitvoerig bent ingelicht.

• Vlak vóór die vakantie is de reorganisatie van de ledenadministratie door mevr. Norder ter hand genomen. Er werden 633 lidmaatschapskaarten uitgegeven die als volgt over de sekties verdeeld zijn:

sektie 1: V.O.: 55	sektie 4: N.O.: 117
sektie 2: B.O.: 278	sektie 5: MAVO: 115
sektie 3: B.B.O.: 27	sektie 6: VWO/HAVO: 41

Als de leden mutaties e.d. opgeven aan hun besturen zal de ledenadministratie sluitend worden, de besturen houden immers zoveel mogelijk contact met mevr. Norder.

• Door de ANAAB-moeilijkheden is het verwachte GOOP over de bezoldiging niet geopend. Het hoofdbestuur hoopt dat dat niet al te lang meer zal duren.

• Ter informatie: onze pensioengrondslag wordt berekend volgens het salaris op 1-1-68, n.l. volgens de voorlopige bezoldiging tot de andere wet er is, die beloofd is in het zittingsjaar 72-73 en wel vóór 31-12-72. Op Curaçao hebben de schalen kracht van wet, zo'n besluit is ook op Aruba op komst.

• Tot haar grote spijt heeft het hoofdbestuur afscheid moeten nemen van mej. Remmé, die zich uit het hoofdbestuur heeft teruggetrokken. Als trouwe typiste naast de secretaris en om haar accuratesse is het hoofdbestuur haar veel dank verschuldigd. De felicitatiedienst zal wel onder haar beheer blijven.

• Bij haar uittreden doet zich weer eens het pijnlijk gebrek aan continuïteit in het hoofdbestuur voelen. Het hoofdbestuur heeft daarom plannen ter uitbreiding van het vaste aantal gekozen hoofdbestuursleden op het oog. Omdat wijziging van statuten en huishoudelijk reglement daarvoor nodig zijn, zullen enkele mensen zich over de mogelijkheden daarvan gaan buigen. Bij deze gelegenheid doet het hoofdbestuur een beroep op de sektiebesturen om mogelijke wensen die verband houden met wijziging der Statuten zo snel mogelijk kenbaar te maken.

• Over de alom verminderende belangstelling in de sekties, het uittreden uit sektiebesturen e.d. maakt het hoofdbestuur zich bezorgd. Zij is zich bewust dat door een wellicht te hard werkend hoofdbestuur veel zaken worden aangepakt, maar ziet toch voor de sekties en hun besturen nog veel arbeidsterrein braak liggen. De strijd schijnt gestreden, vele zaken zijn geregeld: terugzendvoorwaarden, overuren, straks bezoldiging en aanpassing aan gestegen kosten van levensonderhoud, maar waarom liggen er dan nog zoveel onderwijskundige problemen? Wordt het niet de hoogste tijd daar onze aandacht aan te wijden, ook en vooral vanuit de sekties?

• De problemen van de gehuwde dames, — nog altijd een hoofdbestuurlijke zorg — zijn nu bij de R.P.C. in studie, waarna zo spoedig mogelijk een bijeenkomst met de dames zal worden gehouden.

• Vooral voor de nieuwe leden, maar ook weer voor de „ouderen": werkt mee met een zo vlot en gemakkelijk mogelijke inning van de contributiebijdrage door een machtiging tot inhouding op uw salaris te ondertekenen. Binnenkort — in oktober a.s. — komen voor alle leden weer de lijsten voor automatische inhouding van de contributie voor 1973 op uw school. Bespaar tijd, werk, onnodige moeilijkheden door voor machtiging te tekenen of betaal onmiddellijk uw contributie. Veel, heel veel kostbare tijd en papier is besteed aan dit zo gemakkelijk op te lossen probleem.

• Het naderende probleem: Waar worden in 1973 de geslaagde kleuterleidsters geplaatst? is voor het hoofdbestuur aanleiding het B.C. te schrijven over verlaging van het leerlingenaantal, vervanging onbevoegden door bevoegden en de speelleerklas. Daar zijn nog wel enkele mensen voor nodig dacht zij?

• Een nieuw schooljaar is tenslotte aanleiding voor het hoofdbestuur U allen veel moed en sterkte te wensen om uw onderwijstaak met veel idealisme en daadkracht ook in 1972-1973 te kunnen volbrengen.

Hoofdbestuur

Van de Sekties

Sektie N.O.

Na een hopelijk voor velen geslaagde vakantie wenst het sektiebestuur de nieuwe N.O.-mensen van harte welkom in haar gelederen. Het aanmeldingsformulier voor de VLA en de machtiging worden u door de contactpersoon op uw school aangeboden ter invulling en ondertekening, waarvoor wij u bij voorbaat voor uw vlotte medewerking willen danken.

Aan iedereen: sterkte in het nieuwe schooljaar en tot ziens op de a.s. ledenvergadering.

Sektiebestuur N.O.

VAN DE LEDENADMINISTRATIE

Nu het nieuwe schooljaar is begonnen, doe ik nogmaals een dringend beroep op U, om uw eventuele verhuizing, overplaatsing naar een andere school, verandering van burgerlijke staat, behalen van een akte enz., telefonisch of schriftelijk aan mij door te geven, in verband met de ledenadministratie.

Leden, dig nog geen contributiekaart ontvangen hebben en wel hun contributie over het jaar 1972 hebben voldaan, kunnen zich ook met mij in verbinding stellen.

C. Norder-Veenstra,
Spaans Lagoenweg 15,
telefoon: 7191

Stelling van de week:

Een werkelijke stimulans voor schouwburgbezoek in de toekomst valt uitsluitend te verwachten van het op ongedwongen wijze beoefenen van kreatief spel in het basisonderwijs.
(H. v. d. Bergh - "Konstanten in de komedie").

(Uit: Uitleg van 21 juni 1972)

IN MEMORIAM TINE VELLINGA

Tine, je was lerares Nederlands op het Colegio Arubano, lerares van het eerste uur, en op de kleuterleidstershoofdakte, je werkte mee aan de coördinatie van de brugklassen.

Het is altijd jammer als een moeder wegvalt uit een gezin met nog jonge kinderen, Tine, je was een goede moeder, je had een goed gezin.

Het is altijd jammer als een echtgenote wegvalt, Tine, je was een goede partner, een goed klankbord, een goede kameraad.

Het is altijd jammer als een gastvrouw wegvalt, Tine, je was een goede gastvrouw, bij jou voelde ik mij thuis.

Het is altijd jammer als iemand die goed werkt, wegvalt, Tine, je hebt goed gewerkt, misschien wel boven je krachten, je was een goede lerares, een goede collega, een goede leidster.

Je geloofde niet in een God, Tine, althans niet in de God zoals de kerken die verkondigen, maar je had de balans opgemaakt en gevonden dat er in dit leven slechts één ding zeker is: de dood en ook dat daarom slechts één ding van belang is, n.l. dat wij mensen er zijn en dat wij er samen zijn en dat we van de korte tijd die we krijgen toegemeten gebruik dienen te maken om voor elkaar iets te betekenen.

Je stierf nadat je de jaaropeningsbrief tikte voor je kleuterleidsters, anderen hebben die voor je gepost, anderen zullen je taken overnemen, jij hebt je best gedaan, we hopen dat je in vrede zult rusten. Als er een God is dan zal hij je verstaan, je hebt goed geleefd.

Het zal je man en kinderen tot troost zijn dat ondanks de vakantie zovelen bij je begrafenis aanwezig waren. We zullen hen niet vergeten, we zullen jou niet vergeten, dag Tine,

je vriend Auke Vogelzang

Prof. dr. P. C. Paardekooper

Saneer de spelling, verleng uw leven

De mensen van het Groene boekje — veel ouder dan het minder gebruikte Rooie boekje, zoals u weet — spelen een vervelend spel met ons. De woordelijsters komen om de twintig jaar vertellen dat ze het twintig jaar eerder eigenlijk niet goed genoeg gedaan hebben en dat onze spelling wéér gemoderniseerd moet worden. Zo is het nu al een keer of vijf gegaan, en het schijnt zo te moeten blijven. Nauwelijks ben je over de ene barbaarse moordaanslag op de taal heen gekomen, of de volgende vindt al plaats. Is het een wonder dat mensen die Mooie Taal schrijven (meestal letterkundigen genaamd) uit de grond van hun kunstenaarshart protesteren tegen zoveel onrustzaaierij? Onze tijd is er een van vervlakking, meneer; ze hebben tegenwoordig nergens meer eerbied voor. Waar zijn de steile palstaanders? De mensen die niet bang zijn om te zeggen dat je het je kinderen móeilijk moet maken omdat ze anders als volwassenen bij het eerste het beste windstootje omvallen? Die niet bang zijn om voor konservatief versleten te worden? Die de gemakzuchtige onderwijzers en de oproerkraaiende taalkundigen es goed de waarheid durven te zeggen?

Die spelling is zo'n eenvoudige zaak dat je niet eens deskundig hoeft te zijn om erover mee te kunnen praten en schrijven. Nog onlangs besprak een hooggeleerde jurist in de NRC een spellingbrosjure van een letterkundige (H. Mulisch), die normaal altijd erg links is maar abnormaal (wat de spelling betreft) heel erg rechts. Rechts: dat betekent: hou vast wat je hebt; pas op voor gevaarlijke nieuwe dingen; lever de vooroordelen van het voorgeslacht gaaf over aan het nageslacht.

Lelijk

Je moet es zien hoe de taal wordt als die vernieuwers hun zin krijgen: een hooimijt wordt hetzelfde als een dienstmijt. En een hartrenauto kun je niet meer van een hardrenauto onderscheiden. U kunt na mij komen wordt ook onbegrijpelijk: na april of na mei? na hem of na mij? Zo wordt de taal steeds duisterder. Ook de tegenwoordige en de verleden tijd kun je binnenkort niet meer onderscheiden: we verblijden ons/we verblijdden ons. Hebben we daarvoor nou altijd zo ons best gedaan op school? Hoe kun je nou nog de domme van de slimme mensen onderscheiden?

Klaar?

Bent u klaar met uw stroom van verwijten? Mag ik wat terugzeggen? Kunt u even zwijgen? Om te beginnen dan: wat is uw vak? Ambtenaar, zetter, metselaar, zakenman? Néémt u het als u aan het werk bent, en ik zet u opzij en zeg ,U weet er niks van; ik zal wel es

zeggen hoe u het doen moet. Dit is verkeerd, en dat deugt niet, en hier is iets wat heel anders moet...." Natuurlijk niet; u wordt heel boos, u schuift mij weer opzij en u zegt dat ik helemaal geen verstand heb van uw vak. Schoenmaker, blijf bij je leest. Heb eerbied voor de deskundigheid van een ander.

Akkoord, maar wat u zoëven gedaan hebt met mij, was precies hetzelfde. U hebt gezegd dat mijn vak (taalkunde) waar de spelling onder valt, zó makkelijk is dat je er niet eens deskundig in hoeft te zijn om erover mee te kunnen praten. U hebt mij opzij geschoven en gezegd dat u het wel es even zou vertellen. U hebt de taalkundigen oproerkraaiers genoemd omdat ze verstandige voorstellen deden die voor u een beetje pijnlijk waren.

Natuurlijk zijn ze pijnlijk; u mag gerust 'au' zeggen. Dat mag u ook als de tandarts een rotte kies bij u trekt of als de dokter u opereert. Maar waarom hebt u het bij die tandarts zo ver laten komen? En hoe denkt u zonder pijnlijke operatie te genezen? Is het niet dom om boos te worden op die mensen die u soms tot hun eigen spijt pijn móéten doen? Is het niet nòg dommer om ze ondeskundig te verwijten? Om te zeggen dat u het zelf veel beter weet als zij?

Precies hetzelfde geldt voor de spelling. We hebben die eeuwenlang laten verstarren tot die volkomen onbruikbaar was (in tegenstelling bv. met de Italianen die bijtijds voor sanering gezorgd hebben). En nou moeten we de gevolgen daarvan dragen.

Een eerste verzoek daarom, als u voor verstandig door wilt gaan. Zwijg over de spellingsanering in het openbaar zolang u geen taalkundige bent. Taalkunde is een vak en zelfs een heel lastig vak.

Ook de letterkundigen zijn ondeskundig inzake spelling, zoals omgekeerd een taalkundige geen verstand heeft van mooie gedichten en boeiende romans. Letterkundigen zijn artiesten die mooie taal maken of bestuderen; taalkundigen interesseren zich voor àlle taal, onverschillig of die mooi of niet mooi is. Zoals een kunstschilder mooie schilderijen maakt en geen verstand heeft van het verven van deuren en kozijnen, zo heeft een scheikundige wel verstand van verf van mooie schilderijen, maar niet van de vraag waar hem nou het mooie in zit.

Waar gaat het om?

Kort gezegd is een spelling pas goed als ieder woord altijd op één manier gespeld wordt, en wel zó dat elke klank eruit altijd met één letter weergegeven wordt. Zo bestaat het woord zak uit drie klanken: z + a + k. Hoeveel klanken komen er nu bij als u er een meervoud van maakt? Niet meer als één nl. een toonloze klinker. Helaas spellen we die net als de klinker van zet. Het ergste is nog dat we bovendien twee andere domme dingen doen in zakken: de k ineens dubbel spellen, en achter de e een n zetten die er niet hoort. Dat is een overblijfsel uit vorige eeuwen toen we die wel uitspraken; de Groningers doen het in hun dialekt nog, maar dialekt is nu eenmaal geen algemeen beschaafd.

Domme regels

Het allerdomst zijn misschien de regels die zeggen dat we hond met een d moeten spellen en web met een b. Op school hebben we geleerd dat je woorden van dit type eerst 'een beetje langer' moet maken (honden) en dan de klank van het lange woord ook in het korte (hond) moet schrijven. Waarom in godsnaam? Moeten we het daak en de weeg schrijven omdat het meervoud daaken en weegen luidt?

Het is nog veel erger. Als je argeloos de ouderwetse regel toepast op dief en mees, dan moet je voortaan diev en meez gaan schrijven, en dat mag weer niet. Niemand kan zeggen waar deze dubbele domheid vandaan komt.

En waarom moet je Brabant met een t schrijven, ofschoon je bij verlenging een d hoort in Brabander? Waarom met en niet med, ofschoon je toch mede krijgt bij verlenging? Waarom iemand ofschoon je dat woord niet eens kunt verlengen? Waarom stakkerd en stumperd met een d?

Sadisme

Behalve konservatief is onze spelling ook nog sadistisch. Jaar in jaar uit laten we onderwijzers en kinderen miljoenen uren verknoeien met het aanleren van al zulke zinloze voorschriften: de ene k-klank moet met een k gespeld worden (kop), de ander met een c (coöperatie); de ene s-klank met een s (sentimenteel), de tweede met een c (cent) en de derde met een t (aktie). De ene is in open lettergreep met een i (liter), de ander met ie (gieter). De werkwoordspelling is een onnozel bedenksel dat ons als de hoogste wijsheid voorgehouden wordt. De voorschriften zijn hier zó dwaas en zó moeilijk, dat zelfs de intelligentste mensen ze niet feilloos kunnen hanteren.

Maar waarom ruimen we die dwaasheden dan niet op? Waarom veraangenamen we het leven van de onderwijzers en de leraren niet? En als we — om welke reden dan ook — een hekel aan die mensen hebben, waarom laten we onze kinderen dan daaronder lijden?

De spelling is enkel een afbeelding van taal. Taal is klank. Spellingonderwijs is dus geen taalonderwijs; ze geven het ten onrechte onder die titel; het zou eigenlijk niet mogen.

Als we niet langer sadistisch zijn tegenover onze eigen kinderen, en onze spelling grondig saneren, dan komt er zeker zoveel tijd vrij voor taalonderwijs.

Wees sociaal

Spelling die we kunnen hanteren zonder taalkundige waanwijsheid is sociaal een heel groot ding. Maar de helft, misschien zelfs meer als driekwart van alle nederlandstaligen kunnen de tegenwoordige voorschriften op geen stukken na foutloos hanteren, omdat die regels niet aan de feiten aangepast zijn. Wie onder die omstandigheden een brief moet schrijven voelt zich onzeker, voelt zich minder minderwaardig, omdat zo'n brief dat onvermogen verraadt. Voor hun is het kinderverdriet van vroeger ('Je hebt alweer een onvoldoende voor je diktee! ') nog altijd blijven bestaan; het zal nooit verdwijnen, tenzij de nieuwe, sociale voorschriften officieel worden. Waarom zorgen we daar dan niet voor? Waarom aarzelt de regering?

Wendier

Ieder mens is een wendier: hij zweert bij dingen waaraan ie gewend is en protesteert tegen nieuwigheden. Het gevloek en gegil in ingezouden stukken is een onmisbaar begeleidend verschijnsel bij iedere spellingsanering. Maar na de doorvoering daarvan is dat protest ook altijd vlug opgehouden. Je went binnen een paar weken aan de verbetering.

De proef op de som? Wie wil er nog terug naar die oude spellingen loopen, veele, visch, den naam, Catholijk enz. enz.?

Besparing

Iedere letter die we besparen is winst. Onze wereld bestaat voor een groot deel uit letters. Dat betekent: door spellingsanering besparen we tijd bij het schrijven, bij het lezen. We besparen geld bij het zetten en drukken; onze kranten en boeken kunnen goedkoper worden.

Tegenover die blijvende, dagelijkse besparingen in tijd, geld en moeite, staan eenmalige uitgaves voor het herdrukken van schoolboeken, maar die verzinken daarbij in het niet.

Saneer dus uw spelling; verleng uw leven.

Eindhovens Dagblad, 28-01-'72

Het onderwijsleerpakket

een effektieve vorm van onderwijsvernieuwing, toegelicht aan het aanvankelijk lezen

Fr. Drs. M. J. C. Mommers

Als men oudere didaktiekboeken raadpleegt, kan men daarin veelal een hoofdstuk of paragraaf vinden met als titel: de leermiddelen. Meestal worden deze leermiddelen dan verdeeld in verschillende soorten en wordt aangegeven wat van elke soort de gebruiksmogelijkheden, de sterke en de zwakke punten zijn. Het is de moeite waard van deze beschouwingen kennis te nemen. Bepaalde gegevens en opmerkingen kunnen zeer verhelderend zijn voor de ontwikkeling van didaktisch inzicht. Neemt men modern georiënteerde didaktische werken ter hand, dan valt op dat het leermiddel niet langer als een min of meer zelfstandige grootheid wordt beschouwd. Duidelijk wordt beklemtoond, dat het onderwijs-leerproces meer is dan de som van een aantal onderdelen of elementen. Het onderwijs-leerproces moet als een organisch geheel worden beschouwd, waaruit de verschillende faktoren niet straffeloos geïsoleerd kunnen worden. Daarom is de laatste jaren de gedachte van het onderwijs-leerpakket sterk op de voorgrond gekomen.

Om duidelijk te maken wat kenmerkend is voor een onderwijsleerpakket, kan men uitgaan van een theoretisch didaktisch model. Kenmerkend voor een onderwijs-leerpakket is immers het **totaliteitskarakter,** waardoor de integratie van de onderdelen in het didaktisch proces gewaarborgd wordt. De innerlijke samenhang kan het best geïllustreerd worden aan de hand van een goed **model.** Men zou bijvoorbeeld uit kunnen gaan van onderstaand model, dat van oorsprong stamt van Glaser en de Cecco en dat voor Nederland door van Gelder c.s. is uitgewerkt.

(L. v. Gelder, J. J. Peters, Th. Oudkerk Pool, J. Sixma: 'Didaktische Analyse I' - Groningen, 1969).

In een volledig onderwijs-leerpakket moet de leerkracht duidelijk aanwijzingen vinden om bij de voorbereiding van een onderwijs-leerproces een antwoord te kunnen vinden op de volgende vragen:

1. Wat wil ik bereiken?
2. Waar moet ik beginnen?
3. Hoe kan ik het onderwijs geven?
   - 3.1. Hoe dien ik de leerstof te kiezen en te ordenen?
   - 3.2. Welke didaktische werkvormen zijn daarbij dienstig?
   - 3.3. Welke leeraktiviteiten dien ik de leerlingen toe te laten passen?
   - 3.4. Welke onderwijs- en leermiddelen dien ik te gebruiken?
4. Met welk resultaat heb ik mijn onderwijs gegeven?

Bij het ontwerpen van een onderwijs-leerpakket spelen bovenstaande vragen een essentiële rol. Deze vragen hebben zelfs een dubbele bodem. Ze zijn voor de **samenstellers** van belang voor een juiste opzet en strukturering van het materiaal. Vervolgens behoort in het onderwijsleerpakket voor de **gebruikers** zoveel informatie aanwezig te zijn, dat zij daarvan ruim voldoende steun ontvangen om de vragen te beantwoorden voor de situatie, waarin zij op een bepaald moment in concreto verkeren.

1.

Als men een onderwijs-leerpakket wil samenstellen voor het aanvankelijk lezen, zal men eerst stil moeten staan bij de vraag wat de doelstellingen zijn, die men wil realiseren. Ook aan de gebruikers zal dit duidelijk gemaakt moeten worden. Het maakt namelijk een groot

Van de R.P.C.

SPREEKUUR RECHTSPOSITIECOMMISSIE

Elke laatste vrijdag van de maand van 16.30 uur tot 18.00 uur in het ANAAB-VLA kantoor, Zoutmanstraat.

verschil uit of men zich wil beperken tot de technische leesvaardigheid als zodanig, òf dat men het lezen-leren ziet in het kader van de taalontwikkeling van het kind. Deze taalontwikkeling kan op haar beurt weer geplaatst worden in het grotere verband van wereldverkenning. Een konsekwente toepassing van deze grondgedachten voert tot het werken met leerstofkernen bij het aanvankelijk leesonderwijs.

Het is zondermeer duidelijk, dat dit ingrijpende gevolgen heeft voor de opzet en uitwerking van een onderwijsleerpakket. Bovenstaande gedachtengang is niet zo moeilijk te volgen. Als men echter de taak op zich neemt onderwijsdoelstellingen nauwkeurig te omschrijven en er een hiërarchische ordening in aan te brengen, dan ontdekt men spoedig dat dit een taak is, die voorlopig slechts ten dele kan worden opgelost.

2.

De tweede vraag heeft betrekking op de beginsituatie. Een leerproces kan alleen slagen als aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Dit betekent, dat men op de hoogte moet zijn van de uitgangssituatie. Een goed onderwijsleerpakket zal dan ook een aantal voorwaardentoetsen moeten bevatten om te zien of met de volgende fase in het leerproces een aanvang kan worden gemaakt. Als een leerling bijvoorbeeld de begrippen **vooraan, middenin en achterom** niet beheerst, en dit zowel met betrekking tot het gebruik in de ruimte als in de tijd, zal het analyse-proces bij het leren lezen op moeilijkheden stuiten.

Voorwaardentoetsen behoren daarom in een onderwijsleerpakket te worden ingebouwd. Het is misschien niet gewenst hier al te zeer de nadruk te leggen op het woord toets, omdat bij sommige mensen hiertegen emotionele weerstanden bestaan, maar dit verandert aan de zaak als zodanig weinig. Soms kan een eindtoets tevens dienst doen als voorwaardentoets voor de volgende stap in het onderwijs-leerproces.

3.

De vragen die onder 3 zijn opgesomd, behoren eigenlijk gelijktijdig aan de orde te worden gesteld. De vier subvragen cirkelen allemaal om één punt: de **leerervaring** van de leerling. Om het gestelde doel

te bereiken zal de **leerling** een aantal **ervaringen** door moeten maken. De samenstelling van een onderwijs-leerpakket zal zo moeten zijn, dat de keuze en de ordening van deze leerervaringen aanzienlijk wordt vergemakkelijkt. Voor bepaalde ervaringen moet soms zeer specifiek materiaal worden ontworpen. Heel duidelijk is dit bij het geestelijk gehandikapte kind, dat dikwijls alleen tot het gewenste leereffekt kan komen door inschakeling van de motoriek.

Het is niet moeilijk in te zien, dat bij de vragen onder 3 de kernproblemen liggen van het onderwijs-leerpakket. In het materiaal liggen een groot aantal leerervaringen als het ware uitgestippeld en voorgetekend. De handleiding voor de leerkracht is van grote betekenis in een dergelijk pakket. Weliswaar moet de leerkracht boven de methode staan, maar dit mag nooit een ekskuus zijn de handleiding niet serieus te bestuderen. Anders is het gevaar groot, dat hij **naast** in plaats van **boven** de methode komt te staan. Men kan alleen boven de methode staan, als men het grondplan duidelijk overziet. De samenhang tussen de diverse oefeningen en leermiddelen is vaak kompIekser dan men denkt.

Bij de ontwikkeling van een onderwijs-leerpakket kunnen twee fouten worden gemaakt. In de eerste plaats is het mogelijk, dat het pakket aan leerkracht en leerling te **weinig** hulp en leiding geeft.

Het grondplan vertoont onvoldoende struktuur om te zien langs welke wegen men bepaalde doelen kan bereiken. Men trekt een wissel op de intuïtie, de goede uitval. Vooral door mensen met een romantisch gekleurde didaktische instelling wordt een dergelijke handelwijze wat al te gemakkelijk geaksepteerd. Men verwacht dan van de gemiddelde leerkracht een didaktische kreativiteit, die niet reëel meer is. Gelukkig zijn er nog altijd pioniers, die met een minimum aan voorzieningen en een geweldige dosis durf, intuïtie en uithoudingsvermogen zonder een stafkaart de weg weten te vinden. Maar deze uitzonderingen kan men niet straffeloos tot algemene regel verheffen.

In de tweede plaats kan een onderwijsleerpakket zo gedetailleerd zijn en zo strak geprogrammeerd, dat een zekere starheid onvermijdelijk is. Het pakket is dan te weinig flexibel. In plaats van een **vertakte** opbouw heeft men voor een **lineaire** opbouw gekozen.

De oorzaak daarvan kan liggen in het feit, dat de samenstellers te weinig oog hebben gehad voor de pluriformiteit van de leerprocessen. Deze pluriformiteit hangt samen zowel met de aard van **datgene wat**

geleerd moet worden, als met de verschillen die tussen de **leerlingen** c derling bestaan. De bestudering van kinderen met leesmoeilijkheden heeft aangetoond, dat de oorzaak van deze moeilijkheden op verschillend vlak kunnen liggen. Sommige kinderen hebben bijvoorbeeld moeilijkheden m.b.v. de visuele waarneming, terwijl anderen vooral te kort schieten op auditief terrein.

Een onderwijs-leerpakket moet voldoende **flexibel** zijn, zodat niet alle leerlingen op een zelfde manier, identieke leerstof in gelijk tempo moeten verwerken. Een duidelijk voorbeeld daarvan zijn de analyse- en synthese-oefeningen bij het aanvankelijk lezen. Het is namelijk mogelijk dat verschillende leerlingen een zelfde woord op een andere manier leren herkennen. Terwijl de ene leerling dit woord herkent op grond van de totaalvorm, kan een andere leerling het woord terug kennen aan bepaalde details, terwijl een derde leerling dit woord spellend ontsleutelt. De vaardigheid in het analyseren en synthetiseren ontwikkelt zich niet bij alle leerlingen even snel en op hetzelfde tijdstip. In het onderwijsleerpakket moet daarmee rekening worden gehouden. Het veelvuldig gebruik van struktureerblaadjes in de eerste drie à vier maanden van het aanvankelijk leesonderwijs is een mogelijkheid om deze verschillen op te vangen. (zie: F. B. Caesar: Handleiding bij 'Zo leren lezen — Veilig leren lezen?').

Bovendien is het van belang een onderwijs-leerpakket zo samen te stellen, dat het materiaal polyvalent is, d.w.z. dat eenzelfde leermiddel diverse funkties kan hebben op verschillende momenten in een leerproces. Een goed voorbeeld daarvan is de letterdoos.

Onderwijs is een doelgerichte aktiviteit. Het is van belang stelselmatig te kontroleren of de gestelde doelen ook bereikt zijn. In een volledig onderwijs-leerpakket behoort dan ook voorzien te zijn in adekwate toetsingsmiddelen. Daarbij moet men wel bedenken, dat niet alles even exakt te toetsen is. Maar het heeft weinig zin de pretentie te hebben bepaalde doelen te realiseren, zonder ze zorgvuldig te evalueren.

De eisen die hier aan een onderwijs-leerpakket worden gesteld zijn niet gering. Het is een ideaal dat nagestreefd moet worden, maar dat wellicht nooit volledig bereikt zal worden. De samenstelling van een verantwoord onderwijsleerpakket is een taak voor een team van deskundigen, die op de hoogte zijn van reeds beschikbare wetenschappelijke gegevens met betrekking tot de onderwijstechnologie. Voorlopig zal men echter nog dikwijls stuiten op vragen en problemen, waarop nog geen wetenschappelijk antwoord kan worden gegeven. Veel onderzoek moet nog verricht worden.

Overigens wijst Lumsdaine erop, dat het produceren van onderwijs-leermateriaal wel eens de meest direkte weg zou kunnen zijn om onderzoekresultaten over het onderwijzen in de praktijk te inkorporeren.

(A. A. Lumsdaine: 'Experimental Research on Instructional Devices and Materials', in: R. Glaser: 'Training Research and Education', New York, 1965).

Het blijkt voor de leerkracht dikwijls moeilijk te zijn wetenschappelijke gegevens en konklusies te vertalen voor de praktijk. Ook **in dit**

opzicht kan een onderwijs-leerpakket grote steun verlenen aan de leerkrachten. Maar men vergist zich, als men meent dat deze pakketten **automatisch** het gewenste effekt sorteren. Waarschijnlijk is het zo, dat het onderwijsgedrag van de leerkracht juist die faktor is, die het moeilijkst te beïnvloeden is, maar die toch de spil is, waar alles om draait.

Er is vraag naar bloed!

In deze moderne tijd hebben we leren leven met het begrip BANK. In talloze advertenties worden we opgeroepen ons geld op de bank te zetten en al onze geldzaken aan de bank over te laten.

Veel minder bekend echter is het begrip BLOEDBANK. Heeft de toenemende welvaart aan de geldbank een onmisbare functie gegeven, diezelfde welvaart heeft ook bewerkstelligd dat de bloedbank niet meer is weg te denken uit onze gezondheidszorg.

Het zal ongetwijfeld niemand ontgaan zijn dat het aantal auto's op Aruba groeiende is, dat het verkeer dientengevolge steeds intensiever wordt en het aantal ongelukken navenant toeneemt. Dat betekent dat er vaker dan vroeger een beroep op de bloedbank gedaan moet worden om mensenlevens te redden. Maar niet alleen verkeersongevallen, ook de „gewone" operaties en de bevallingen waarna bloedingen optreden zijn er oorzaak van dat de bloedbank aan de vraag naar bloed niet meer kan voldoen.

De taak van de bloedbank is ervoor zorg te dragen dat in bovengenoemde gevallen steeds bloed voorradig is van die soort die aan de patiënt, indien nodig, kan worden toegediend. Reeds velen danken hun leven aan het feit dat na veel bloedverlies nieuw bloed, afkomstig van donoren, kon worden toegediend.

Door toeneming van de vraag, gepaard gaande met afneming van het aanbod, doet het San Pedro Hospitaal een beroep op de bevolking van Aruba haar verantwoordelijkheid te verstaan jegens de gemeenschap. Ook u kunt in een situatie komen te verkeren dat u afhankelijk bent van het bloed, dat anderen voor u beschikbaar stellen. Het teruglopen van het aantal donoren vindt zijn oorzaak in het feit dat zich geen nieuwe donoren aanmelden om de opengevallen plaatsen, door verloop en vertrek, in te nemen.

Zoals iedereen waarschijnlijk wel weet, onderscheiden we vier bloedgroepen: A, AB, B en O. Elke bloedgroep komt positief en negatief voor. Er zijn dus eigenlijk acht groepen. Wanneer we het donorenbestand bekijken van mei 1972, dan vallen ons twee dingen op: a) negatieve donoren zijn ver in de minderheid en b) er zijn veel minder vrouwelijke donoren dan mannelijke. Een voorbeeld: van de bloedgroep O, die het meeste voorkomt — er zijn dus veel donoren nodig — heeft de bloedbank 149 donoren. Daarvan zijn slechts 14 negatief en 22 van het vrouwelijk geslacht. Een ander voorbeeld: van de zeer exclusieve bloedgroep AB zijn slechts 17 donoren beschikbaar, waarvan 4 vrouwen zijn en maar 1 (één) negatief is. U kunt zich wel voor-

stellen welke ellendige situaties hieruit voort kunnen vloeien, als u bedenkt dat er maar éénmaal per half jaar bloed gegeven mag worden en niet meer dan een halve liter. Het bloed wordt om niet afgestaan en ook gratis aan de patiënt ter beschikking gesteld. Wij kennen hier niet de gewoonte die in de Verenigde Staten bestaat, waar de donoren worden betaald.

Toch zijn er wel enige voordelen aan het donorschap verbonden. Hoewel het geven van bloed zowel door mannen als vrouwen zonder gevaar voor eigen gezondheid kan geschieden, worden de donoren met bijzondere medische zorg omringd. Elk half jaar vindt er een keuring plaats die bestaat uit: controle van het bloed, lichamelijk onderzoek en éénmaal per jaar een röntgenfoto van de longen. Worden afwijkingen geconstateerd, dan wordt men naar de huisarts verwezen. Wordt men goedgekeurd, dan ontvangt de donor daarvan een schriftelijk bewijs.

Laat ieder eens bij zichzelf te rade gaan. Met deze eenvoudige beslissing: donor te worden van de bloedbank van het San Pedro Hospitaal, bewijst u een onschatbare dienst aan de medemens, wiens leven gered kan worden door uw bloed.

Meld u aan via uw huisarts of regelrecht bij het San Pedro Hospitaal, telefoon 2200.

S. de Boer, arts.

J. de Graaff, donor

..., ZONDER WOORDEN

Het is dan zo ver

Op 19 augustus 1972 slaagden de eerste vier kandiaten van onze eigen Arubaanse cursus Handenarbeid M.O.

Het zijn de heren:

F. MEENHORST
H. v.d. PUTTEN
J. STRICK
P. VAN VEEN

De redaktie wenst deze vier eersten van harte proficiat.

Hebt U ook . . . . .

gehoord dat wie op Curaçao zijn driejarig contract verlengd tot 5 jaar een 40-daags retour naar Nederland krijgt? Weet u nog waarom het verlof werd afgeschaft??

gelezen dat een lid van onze plaatselijke pers gedachten en bedoelingen kan lezen van de secretaris van ons hoofdbestuur. Of was hier de wens de vader van de gedachte?

gemerkt dat bovengenoemd lid van onze pers het verschil tussen nieuwsbrengen en commentaar leveren ten enen male kwijt is? Zonder hem of wie dan ook het recht op een eigen mening te willen ontzeggen zouden wij toch willen stellen: bespaar ons uw commentaren, daar is niemand in geïnteresseerd.

gehoord dat het trio mevr. van Steen, de heer Meenhorst en de heer weer begonnen is met een cursus Handenarbeid L.O.? Deze cursus zal gegeven worden in de J. F. Kennedyschool op maandagavond van 5 tot 8 uur. Het les- en materialengeld bedraagt f. 260,— per jaar. Inlichtingen worden verstrekt door de docenten bij wie men zich ook kan opgeven. Haast u men is al begonnen.

gehoord dat de firma Hagemeyer (zie advertentie) nog enkele kortingen voor VLA-leden heeft en wel van 25% op alle Whirlpool-artikelen, ijskasten, wasmachines, diepvrieskasten, etc.

gehoord dat dezelfde firma binnenkort ook een korting van 25% gaat geven op Ricoh-fotoapparaturen zo gauw die bij de firma ontvangen zijn?

primeur voor de antillen

KAN brengt als eerste op de Antillen het nieuwe elektronische horloge van Eterna:

ETERNA SONIC

Dit horloge met stemvork heeft een nog grotere precisie dan de voorgangers in zijn soort.

De nauwkeurigheid bedraagt ongeveer 1 minuut afwijking **per maand.** Een batterij draagt zorg voor de voeding van het uurwerk, die toeréikend is voor één tot anderhalfjaar.

Voor een grotere precisie naar **KAN!**
Vraag vrijblijvend naar de

ETERNA SONIC